

Mihemednezîf Qadirî:

“Wan siyaseta cudabûnê ya kongireya heşt girtine pêş”.

...» 2

Dr. Seîd got: “Antêna radyoyê ketiye, û ez hatime cardin antênê rast bikim”

...» 8

Nusret Ehmedzade:

Bidestveanîna mafên netewî yên gelê kurd di çarçoveya Îraneke demokratîk û federal de

AGIRÎ

Duheftînameyek Siayasî-Giştî Ye, PDK Îranê diweşîne www.kurdistanmedia.com/kurdî www.agirimedia.org Hejmar (222) 20-01-2014 Buha (500) Tûmen

Can Kêrî:

Ciyê Beşar di Sûriyê de tuneye

Beşar Esed ragehand ku hêviya wan bi Cenêv 2 tuneye.

Wî herwisa ragehand ku ewê beşdarî civîna Cenêv 2 bibin, lê bi baweriya wan, ew civîn wê bê encam bimîne.

Lê Can Kêrî Wezîrê Karê Derve yê Amerîkayê jî ragehand ku di pêşeroja Sûriyê de cihê Beşar Esed tunabe.

Can Kêrî got ku hekî Beşar Esed li ser veguhastina siyasî ya deshilatê gotûbêjê neke, kirîza Sûriyê, rê çareya siyasî tunabe, hekî ew bixwaze di pêşerojê de jî deshilatdar be, ew yek nabe. Lê di hemen demê de, wî got ku vebijêrkên me ji bo zextxistina li ser Beşar bidawî nebûne.

Ji aliyek din ve Welîd Mu’elim Wezîrê Karê Derve yê Sûriyê ragehand ku wan ji bo guherîna girtiyan û ragehandina agirbesê di Helebê de, nivîsek daye Rûsiyê, da ku li bereberê civîna Cenêv 2 de baweriya aliyên curbicur bi hikûmeta xwe ji bo çareseriyê bi dest ve bînin.

Sergotar

Kurd û Azerî

Şehab Xalidî

Mixabin di hinek welatên ne demokratîk de bi armanceke siyasî deshilat destêwerdana herêman dike, ku hewildana rejîmê bona pêkanîna parêzgeheke nû bi nawendîtiya Mehabadê yek ji wan siyasetan e.

Armanca rejîma Îranê bê guman emniyetîkirin û çavdêriya tund û zêdetir bi ser akinciyên herêmê bi taybetî Kurdan de ye. Herwisa guherîna dîmografiyaya herêma Kurdan, û veqetandina wan ji hevdu dikare siyaseteke din ya rejîmê be. Ew bi parvekirina parêzgeha Urmiyê dixwazin rê ji bo tevdanîkariyan û natebahiyan di navbera Kurd û Azeriyan de jî xweş bikin, bi taybetî di dema niha de ku her du alî bi başî ew rejîma nasîne.

Lê wisa xûya ye ku rejîmê tirs jî ji vê heye ku wan hewildanên xwe bona pêkanîna parêzgeheke nû piraktîze bike, ji ber ku ew ji geşbûna hesta neteweyî ya Azeriyan û tûjbûna wan li dijî xwe pirr ditirse, bi taybetî ku Azerî gellek ji wan di nava dem û dezgehên îdarî ên hikûmetî de jî hene, û birîndarkirina hesta wan ya neteweyî dikare zirarê li berjewendiyên rejîmê bide.

Lê hewce ye ku Kurd û Azerî gellek bi hişyarî ve li dijî vê siyaseta rejîmê pêngavan hilgirin û di vê derheqê de rûyê wan her du aliyan jî rejîma Komara Îslamî be, û eva di pêşerojê de ew in ku qedera wan di vê herêmê de pêkve girêdayî ye, û ew dikarin di pêşerojê de bi biratî li jêr alaya deshilateke azad û demokratîk de pêkve bijîn, lê xapandina wan ji aliyê rejîmê ve dikare zirareke mezin li hesta bi hevre jiyana wan her du aliyan bide, ku bê guman birîndarbûna hesta alîkariya bi hevre, nikare di berjewendiya tu yek ji wan aliyan de be. Pêngavhilgirtina hişyarane ya Kurd û Azeriyan dikare siyasetên dijminkarane ên rejîmê wekî her carê bike bilqa ser avê.

“Me daxwaz ji wan kir, niha ku cuda bûne, û her pêdagir in, navekê hilbijêrin ku nebe astengî li ser riya dostatî û alîkariyên me. Mixabin ku wan ew yek jî qebûl nekir, û her ew siyaseta cudabûna kongirey heşt girtine pêş”.

Birêz Mihemednezîf Qadirî Endamê Deftera Siyasî ya PDKÎ

H: Kurdistan

Di dema avakirina yekemîn partiya siyasî di cîhanê de wate sala 1792’an a Zayînî heya yekemîn cudabûna di nava partiyên siyasî li sala 1824’an a Zayînî di Amerîkayê de, û avakirina yekemîn partiya siyasî li Îranê li salên 1920’î de, û yekemîn partiya siyasî li Kurdistana Îranê, wate sala 1945’an a Zayînî, ku berhema wê Partiya Demokrat a Kurdistana Îranê ya niha ye, dîroka partiyên siyasî li sertaserî cîhanê gellek evraz û nişîv bi xwe ve dîtine.

Di rastî de PDKÎ jî, ji vê yekê bêpar nebûye, û di dîroka 69 saliya avakirina xwe de, gellek alozî hebûne ku em dikarin îşare bi aloziyên wekî: Veqetiyanên ji vê partiyê di sala 1982’an di kongireya çaremîn a PDKÎ, veqetiyana taqma heft kesî, di sala 1988’an, cudabûna girûpekê ku navê Rêberatiya Şoreşgêr li ser xwe danîn, şehîdbûna du sekreterên vê partiyê li salên 1989 û 1992’an heya cudabûna komeke Kadr û pêşmergeyên vê partiyê piştî kongireya 13’an, ku ev kongire di sala 2004’an de hate lidarxistin.

Mijarek ku di van rojan de bû rojeva pirs û mijarên pêwendîdar bi PDKÎ, pirsa yekgirtina van hevalan e ku ji PDKÎ cuda bûn.

Rojnameya Kurdistanê bi boneya 19’ê Befranbarê rêkevta hatina Rêberatiya Şoreşgêr bo nava rêzên rêkxistina PDKÎ, di sala 1375 (1996) û germbna basa yekgirtinê di dema niha de, gotûbêjekê di gel Kak Mihemed Nezîf Qadirî, endamê Deftera Siyasî ya PDKÎ, û serperestê heyeta danûsitandinkar a PDKÎ bo yekgirtina digel hevalên cudabûyî pêk anî, da ku di vê derheqê de, xwendevanên rojnamê ji dawî zanyarî û hûrdekariyan agehdar bikin.

Pirs: Birêz Mihemed Nezîf Qadirî, hekî hûn bikarin di destpêkê de bi kurtî basekê li ser veqetiyanên di nava PDKÎ de, û sedemên veqetiyan kongireya 13 ji me re bikin.

Bersiv: Her wekî we îşare pê kir, di dîroka xebata partiyên siyasî bi armanca bidestvegirtina deshilata siyasî, gellek evraz û nişîv hebûne, ku eva jî tiştekî asayî ye.

Cudahiya bîr û ra û xwendinên curbicur li ser pirsên siyasî û cudahiya di şêweya birêvebirinê û gellek sedemên din rê ji bo veqetiyanan xweş kirine. Ya ku cihê baldanê ye, û ji aliyê raya giştî ve bi giring tê zanîn ew e ku gelo piştî her veqetiyanekê riyên bidawîanîna netebahiyan û asayîkirina têkiliyan berçav tê girtin ku nebe asteng li ser berdewamiya xebata wan aliyên siyasî? Eva ku vedigere ser veqetiyanên di nava PDKÎ, hem aliyê fikrî heye, û hem jî aliyê teknîkî – wekî cudabûna yên ku di kongireya çaremîn a PDKÎ de cuda bûn, ku wekî taqma heft kesî hatine nasîn- wan hevalan pêwendiya wan bi partiya Tûde (Partiya Komonîst a îranê) ya Îranê re hebû, û şêweya bîrkirin û lêkdaneweya siyasî û çawaniya anîne berbasa daxwazên gelê Kurd di çarçoveya cîhanbîniya vê partiyê de bû, bi giştî baweriya wan bi vê şêweya xebatê nebû, ku di kongireya çar de pêdagirî li ser hate kirin.

Pêvajoya bûyeran jî eşkere kir, ku siyasetên PDKÎ rast û dirust bûn û hem partiya Tûde û hem jî yên ku cuda bûn bi vê encamê gihîştin ku ji rê derketine.

Veqetiyana kongireya heşt zêdetir aliyê teknîkî hebû heya aliyê fikrî û siyasî. Ji ber ku ew hevalên ku di kongireya heştem de cuda bûn û xwe wekî Rêberatiya Şoreşgêr dane nasîn, di rastî de tu sedemeke siyasî û rêkxistinî bo veqetiyana wan tunebû. Komîteya Amadekar ya kongireya heşt, mîkanîzma hilbijartina endamên rêberî, bi berçavgirtina rewşa siyasî ya Îranê û tevgera Kurd û şêweya karê PDKÎ, anî berbas û xiste ber hizr û boçûnên nûnerên Kongireyê û ji aliyê Kongireyê ve hate pesendkirin, lê ew razî bi vê yekê nebûn û veqetiyana xwe ragehandin ku di PDKÎ de neman.

Her wekî me îşare pê kir wan bi hilgirtina navê PDKÎ (Rêberatiya Şoreşgêr) kêşe û astengî bona alîkariya bi hevdu re çê kirin.

Ew hevalên ku piştî kongireya13 cuda bûn û bi navê PDK-Îran, cud-

abûna xwe ragehandin, di rastî de ew veqetiyan aliyê fikrî têde tunebû, û tewaya rê û şûnên girtina kongirê, ên ku ji aliyê Komîteya Amadekar ya Kongireyê ve hatibn amadekirin ji aliyê sekreterê wê demê yê PDKÎ ve jî hatibûn pesendkirin.

Herweha Komîsyona Hilbijartinê bi awayekî çavdêrî bi ser vê hilbijartinê de kir ku kêmtirîn kêmasî pêve xûya nebû, û bi awayekî demokratîk ew hilbijartin birêve çû. Bi giştî hem di pesendkirina hêlên siaysî de, û hem jî di diyarîkirina yasa û prensîpên hilbijartinê de, biryara giştî ya kongireyê digel de bû.

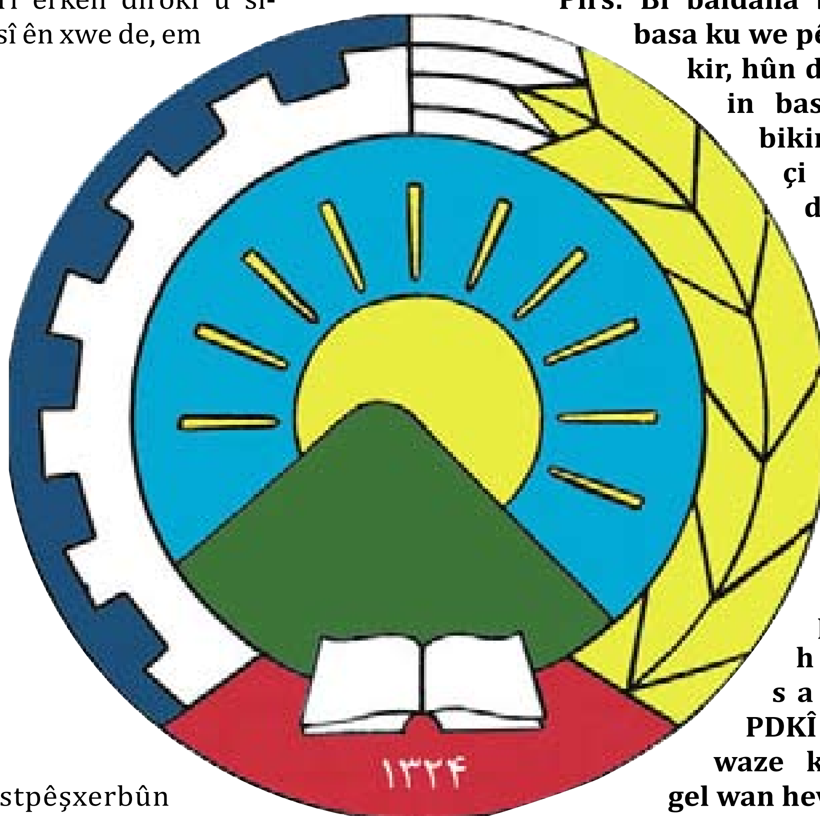
Bi giştî tu hecetek nikare bo vê cudabûnê hebe. Serbarê vê yekê vê cudabûnê zirar li tevgera Kurd û yekîtiya rêkxistinî ya PDKÎ da, jiber ku wan bi navekê xwe dane nasîn, ku dubarekirina ezmûna şikestxwarî ya wan hevalan bû ku di kongireya heşt de cuda bûn. Her piştî bilavkirina daxuyaniya cudabûna wan, di yekemîn rûniştina bi wan re, me hem daxwaz li wan kir ku desta ji cudabûnê bikêşin, jiber ku em li ser vê baweriyê bûn û niha jî li ser vê baweriyê ne, ku em heval û hevçeper in, û em dikarin ku bi diyalogê û kongireya pêşwext van kêmasiyan çareser bikin, lê mixabin ku wan qebûl nekir.

Piştî vê yekê jî me daxwaz ji wan kir, ku niha ku cuda bûne, û her pêdagir in, navekê hilbijêrin ku nebe astengî li ser riya dostatî û alîkariyên me. Mixabin ku wan ew yek jî qebûl nekir, û her ew siyaseta cudabûna kongirey heşt girtine pêş.

Piştî cudabûna wan, wan basa yekgirtinê anîne ber bas, û li cem dostên PDKÎ, wan wisa qise dikirin ku eva PDKÎ ye, ku naxwaze em yek bigrin. Di demekê de ku pêş ragehandina cudabûna wan, me tewaya hewla xwe da, bi malbatên şehîdan, mamostayên olî, kesayetiyên siyasî û zansitî, girûp girûp dihatin û daxwaz li wan dikirin ku vî karî nekin.

Lê mixabin wan bersiva tu hewleke dilsozan û yên ku nîgeranê PDKÎ bûn nedan. Piştî veqetiyana wan jî, wan hevalan basa yekgirtinê, tenê bi armanca pakane û hêcet anîna bo cudabûna xwe anîne ber bas.

Em piştî vê rewşa nexwestî, em carek din wekî berpirsayetî li hemberî erkên dîrokî û siyasî ên xwe de, em destpêşxerbûn

û di pilînoma 14 ya kongireya 14 a PDKÎ de, rêbertiya PDKÎ biryara asayîkirina pêwendiyên xwe di gel wan hevalan da, û piştre Deftera Siyasî heyetek ji bo diyaloga bi wan re diyarî kir.

Piştî bîr û ra guherînê yekemîn car Heyeta me serdana wan kir û peyama pilînomê û siyaseta PDKÎ digel wan bas kir.

Herçend bi berçav wan pêşwazî ji vê siyaseta PDKÎ kir, lê piştre her wekî me dît, û xelkê Kurdistanê, û dostên Kurd çavnihêrî dikirin, wan xwe ji esla vê pirsê, ku hewla yekgirtina refên PDKÎ bû, vedizîn û heya di pêşnivîsa pêşniyarî ya xwe de tu basek lê nekirin.

Pirs: Bi baldana bi vê basa ku we pêşkêş kir, hûn dikarin basa vê bikin ku çi rû daye, ku piştî heft salan PDKÎ dixwaze ku di gel wan hevalan yek bigre, gelo di vê derheqê de tu guhertinek bi ser boçûnan de hatiye? (armanc ew boçûn û dîtingeh in ku bûne sedema veqetiyanê piştî kongireya 13 a PDKÎ).

Bersiv: Hewildana bo nehêlana astengiyên li ser riya yekgirtinê erka siyasî û hizbî ya me ye, her wekî me bas kir, bona rû nedana vê veqetiyanê rêberiya kongireya 13 hemû hewlek da, lê wan qebûl nekir.

Hekî şirovyeke rastbînane, em li ser vê pirsê bikin, tu guhertineke bingehîn piştî vê cudabûnê di boçûn û nêrîna hevalên pêşîn de, li derheq PDKÎ pêk nehatiye.

Pirs: Aliyê hember wate hevalên pêşîn basê vê dikin ku bîrokeya yekgirtina PDKÎ, yekemîn car ji aliyê wan ve hatiye ber bas, û li gorî ragehandina fermî ya xwe, wan di sala 1391 (2012) de, gelaleyek ji bo yekgirtinê amade kiribûn, ku bi baldana bi rewşa wê demê, ku wan di sala 1392 (2013), de pêşkêşî PDKÎ kirine, ew lêdwana fermî ya wan heya çi qasekî rast e, û hekî rast e, PDKÎ di vê derheqê de, çi pêngavek hilgirtiye?

Bersiv: Eva rast nine. Kesek ku hemû vê hewl û tekoşîna dostên PDKÎ berçav negire, û înşiabê bike û amade nebe ku heya kongireyeke din, di nava PDKÎ de bimîne û xebata xwe bidomîne, xelk û kesên siyasî wê çawan vê qiseyê jê wergirin?

Yekemîn car me bo yekgirtina refên PDKÎ li ser bingeha siaysî û rêkxistinî ya piştî kongireya 10 me qise kir. Eva ku basê dikin ku xwezaya veqetiyanan cuda ye, û qise dikin, me gellek dostane li ser wan pirsan qise kiriye, xala gewheriya vê lihevhatinê, gelaleya pêşniyarî ya PDKÎ, ew e ku her hemiyan li dewra PDKÎ kom dike, û siyaseta cudabûnê ret dike, û dawiyê bi vê tîne ku hekî her kes yan girûpek negihîşte armancên xwe yên dilxwaz, bi navê PDKÎ cuda bibin. Me gotiye ku em amade ne ku li ser xalên erênî diyalogê bikin.

Wan bi awayekî fermî ew yek qebûl nekirin, li hember de wan nivîsek ji me re şandin- navê gelaleyê li ser danîne- ji dîtingeha me ve, ew yek hewildana bo yekgirtina rîzên PDKÎ nine.

Di vê bi nav gelaleyê de, rewayî bi veqetiyanê tê dayîn, û îşare bi

Heyetên PDKÎ û hevalên pêşîn bi serokatiya rêzdar Mistefa Hicrî û rêzdar Xalid Ezîzî

veqetiyana ji PDKÎ nehatiye kirin. Bas ji du partiyên Demokrat ên Kurdistanê dike, û yekgirtina Partiya Demokrat ya yekgirtî.

Qise ew e ku şûnasa (nasnameya) PDKÎ, piroseyeke siyasî ye ku ji PDKÎ ve hatiye, heya niha ew piroseya bi dirêjiya dîroka 68 sale ya xebata PDKÎ, rewayî ji kongireyan wergirtiye, û ew ku di dawî kongireya me ya hevpar de, tewahiya hêlên siyasî û hêmayên PDKÎ pesend kirin, û piştre berevajiya vê rewayiyê helwest wergirtine. Lewra bi awayê yasayî û li gorî bername û pêrewa PDKÎ, nikarin hilgirê vê şûnasê (howiyetê) bin.

Pirs: Gelo PDKÎ wekî partiya dayîk, xwediyê gelaleyekê bûye bo yekgirtinê, digel wan hevalên ku piştî kongireya 13 ji PDKÎ veqetiyan?

Bersiv: Pêştir min îşare pê kir. Me li ser bingehên siyasî û rêkxistinî ya yekgirtina piştî kongireya 10, ku em hemû li ser razî bûn, em pêdagiriyê dikin.

Pirs: Wan bi fermî basa vê kiriye ku ew gelaleya ku ji aliyê PDKÎ bi wan hate dan, rast ew gelale ye ku berî sala 1375 (1996) bo hatina Rêberatiya Şoreşgêr hatiye amadekirin, û li ser vê bawerê ne ku ew gelaleya nikare garantiya yekrêziya PDKÎ di pêşerojê de be. Jiber ku wan di ragehandina xwe ya fermî de ku bi navê "li perawêza gelaleya pêşniyarî ya PDK bo yekgirtina demokratan" li malpera wan ya fermî de heye, bi eşkereyî basa vê dikin ku ne PDK, Rêberatiya Şoreşgêr a wê demê ye, û ne jî PDKÎ, Partiya Demokrata Kurdistana wê demê ye. armanca wan ji wan cure axavtinan û bersiva we di vê derheqê de çiye?

Bersiv: Ew çawa rewşa xwe û Rêberatiya Şoreşgêr dinirxînin, eva xwendina wan bi xwe ye. Ji dîtingeha me ve hekî hevalên Rêberatiya Şoreşgêr rexne ji mîkanîzma kongireya heşt bû,ku berevajiya îradeya kongireya heşt bû, xwe ew hevalên ku piştî kongireya 13 cuda bûn, ew jî tunînin, di ratsî de tu hêceteke wan bo vê veqetiyanê tunebû, PDKÎ her ew partiya ye ku her niha heye, û pêştir jî hebûye, û helbet niha bi pêgeheke siyasî û neteweyî a berçavtir. Ezmûna veqetiyanan jî, bo me hemiyan eşkere ye, û pêwîstî bi şiroveya zêdetir nine.

Pirs: Hinek li ser vê baweriyê ne ku PDKÎ divêt guhertin bi ser vê gelaleyê de anîba, ku piştî kongireya 10 bo hatina Rêberatiya Şoreşgêr amade kiribûn, û ew gelaleya daxwaza xwestekên vê serdemê nade. Armanca PDKÎ ji vê gelaleyê çi ye? Gelo PDKÎ dixwaze bi heman şêweya sala 1375 (1996) di gel wan kar bike, yan jî bingehên teşkîlatî ên vê gelaleyê armanca PDKÎ ne.

Bersiv: Me digel wan hevalan bas kiriye, ew vê gelaleya pêşniyarî ya me nîqaşê li ser bikin û bi berçavgirtina xwendina xwe, me jê agehdar bikin û piştre emê li ser xalên hevbeş qise bikin.

Pirs: Gelo hûn dikarin bi kurtî basekê ji gelaleya pêşniyarî ya wan bikin, û bêjin ku tu tiştekê nû di gelaleya wan de heye ku ew bi vî awayî helwestê digrin, û dijkiryarê ji xwe nîşan didin?

Bersiv: Di nivîsa wan de basa vê nahê kirin ku ew ji PDKÎ cuda bûne, basa du partiyên siyasî dike, rewayiyê didine cudabûna xwe, basa yekgirtina PDK ya yekgirtî dikin, û komek tiştên din ku di rastî de armanaca wan yekgirtina rîzên PDKÎ nine, ku kongireya me ya 15 pêdagirî li ser kir.

Pirs: Çi nakokiyek di navbera wan du gelaleyan de heye?

Bersiv: Gelaleya pêşniyarî ya me binemaya siyasî û rêkxistinî, desteberkirina yekîtiya rîzên PDKÎ ye. Gelaleya wan bas ji partiya demokrat ya yekgirtî dike, zelal nine ku şûnasa vê partiya yekgirtî çi ye, û ji kuderê ve çavkanî girtiye, û hilgirê çi gotarekê ye, eva digel resaleta PDKÎ yek nagre.

Pirs: kêmasiyên gelaleya wan ji dîtingeha we ve, çi ne, û gelo we jêve ye bi gotûbêjan hûn dikarin nêzîkî yektir bin bo danîna gelaleyeke hevbeş?

Bersiv: Min kêmasiyên gelaleya wan bas kirin, hebûna wan kêmasiyan ne bi vê manayê ye ku em dawiyê bi diyalogê bînin, siyaseta me li gorî biryara kongireyê, berdewambûn e li ser diyalogê, di çarçoveya rê û şûnên me yê siyasî de, û ez hêvîdar im ku hevalên demokrat vê pêvajoyê bi awayekî bidomînin ku yekgirtinê li pey xwe re bîne, û di xizmeta armancên gelê Kurd û yekrêziya PDKÎ de be, û di vê piroseyê de jî, kes dorandî û yan serkevtî nine, û tenê serkevtiyê vê piroseyê PDKÎ ye, û ew jî di xizmeta berjewendiyên gelê Kurd de ye.

Nerîna Lîderan

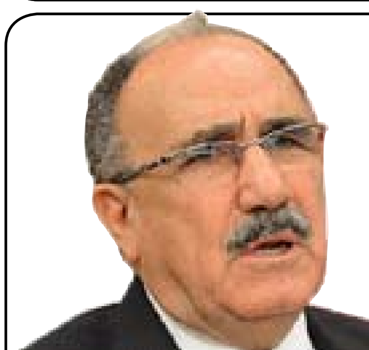
Obama:

"Emê tewahiya pêwendiyan bêxne bin çavdêriyê".

Can Kêrî:

"Di Sûriyeya nû de cihê Esed tunabe".

Beşîr Atalay:

"Ocalan di danûsitandinên aştiyê de roleke bi bandor û erênî dilîze".

Mekarim Şîrazî:

"Bêhurmetiya bi nirxên Suniyan herama şer'î ye".

Parêzgeha nû, yan jî guherîna dîmogirafiya Kurdistanê

Dara Natiq

Bi dirêjahiya dîroka deshilatdariyê di Îranê de, rejîmên zal û hakim bi ser welatê Îranê de, bi metodên curbicur, serbarê siyaseta asîmîlekirina çand û kultur û şûnasa neteweyî, bi berdewamî û bi pîlanên curbicur, hewla guherîna dîmogirafiya herêmên Kurdistanê dane, û yek ji wan jî parêzgeha Urmiyê ye. Veguhastina bi sedan Kurdên vê herêmê bo Xurasan û derdora wê, li serdemê şerê navbera împeratoriya Sefewî û Osmanî, û herwisa anîna zêdetir ji 15000 malbatên Turk bo vê parêzgehê, û guherîna navê parêzgeha Urmiyê bo Azerbaycana Rojav, û heya guherîna navê beşek ji gund û deverên Kurdî, bo ser zimanê Turkî û ... hwd, beşek in ji hewl û pîlangêriyên deshilatdarên zal bi ser Îranê de.

Eva çend sal in ku Komara Îslamî di nava hewildanan de ye ku vê parêzgehê bi ser çend beşan de parve bike, û her carê bi hêcetên cur bicur, û vê carê jî, ji zimanê Osman Ehmedî nûnerê bajarê Mehabadê, di Meclîsa Şêvra Îslamî ya vî welatî de, pêşniyara dirustkirina parêzgeheke nû bi navê kurdistana bakûr xiste ber bas.

Bê guman parvekirina parêzgeha Urmiyê ji aliyê pîlandarêjên vê bîrokeyê ve komeke armancên siyasî li piştê ye ku cihê lê hûrbûnê ye.

Armanca serekî ya rejîmê ji vê piroseyê guherîn dîmografiya vê herêmê ji aliyekê, û ji aliyeke din ve pêkanîna nakokiyan e di navbera pêkhateyên vê herêm de. Bi taybetî di navbera Kurd û Azeriyan de, ku bi sala ye bi biratî bi hevdu re dijîn. Serbarê vê ku Kurd piraniya pêkhateya vê parêzgehê pêk tînin, lê derfeta beşdarîkirina di dem û dezgehên birêveberiya vê herêmê de, bi wan nehatiye dan.

Gelê Kurd û Azerî, tevî vê ku ji her cure mafeke siyasî heta di çarçoveya yasayên Komara Îslamî de jî, hatine bêparkirin, lê rejîmê hertim hewil daye ku bi vêdedana Kurdan, û beşdarkirina zêdetir ya Azeriyan li birêvebirina vê herêmê di çarçoveya yasayên rejîmê de, û herwisa hewandina taqm û girûp û kesên bîrteng û tundajo, toyê nakokî û dubendiyê di navbera pêkhateyên vê herêmê de biçîne, û bi vî awayî wan ji xwestekên siyasî û mafên wan dûr bixe.

Parêzgeha Urmiyê ku xwediyê çavkaniyên dewlemend ên binerdî, û pira pêwendiyên aborî û siyasî di navbera Asya û Rojava de ye, û netewe û olên curbicur têde dijîn, serbarê siyasetên asîmîlasiyon û tevdanîkariyan ji aliyê rejîmên zal bi ser welat de, şiya ye ku bibe xwediyê civakeke çend kulturî, û toleransa civakî. Ji hemiyê giringtir serhildana tevgera rizgarîxwaziya Kurd di vê herêmê de, bi hestkirina bi berpirsatiyê ve, kariye kultura aştî û pêkvejiyanê, û hevsengiya civakî bike rêrewa tewahiya pêkhateyên vê herêmê, da ku ew pêkhateyên herêmê, her cure hewildaneke rejîmê bo têkdana vê tebahiyê bikne bilqa ser avê.

Her li gorî yasaya bingehîn ya rejîmê, gelên jêrdest ên Îranê, û yek ji wan gelê Kurd ji her cure mafeke kulturî û siyasî, hatine bêparkirin. Hekî armanc ji avakirina parêzgeheke nû bi nawendîtiya Mehabadê nehêlana cudahiyên neteweyî, aborî û olî be, gelo ew herêmên Kurdakincî ku dikevne derveyî vê parêzgehê, wê qedera wan çi bi ser de bê. Bo mînak parêzgeha Kurdistanê (Sine) ku kêşeya nav tuneye, û tewahiya pêkhateya wê Kurd in, û di refa parêzgehên herî paremayî de ye, mixabin ji mafên herî destpêkî û kulturî ên xwe bê par in, û heya posta parêzgrar jî bo Kurdan di vê parêzgehê de, bi rewa nezanîne, û bi gotina wan kesekî kêrhatî û kurd têde tunebûye, lewra wan kesekî xeyrî Kurd danîne. Nûnerê Mehabadê û Kurdên alîgirê vê bîrokeyê, hewce ye ku bizanin dîtingeha emniyetî a rejîmê li hemberî Kurdistanê, dîtingeheke neguher e, û yasaya bingehîn ya vê rejîmê jî, tu derfeteke birêveberî û beşdarîkirinê di biryarên vê herêmê de, ji xelkê kurdistanê re rewa nizanin.

Di rewşeke wisa de hewce ye ku hemû pêkhateyên vê herêmê û bi taybetî kurd û nûnerên wan, di cihê anîne berbasa pirsên ku encama vê dibe sedema bilez sergirtina pîlanên rejîmê, û tu xizmetekê bi doza rewa ya Kurd nake, û di heman demê de zirara sereke Kurdên vê parêzgehê dibînin, dibe hewlê bidin ku bi Îradeyeke giştgîr û yekgirtî kar bo nehêlana her cure ferq û cudahiyekê, û guherîna pêkhateya rejîmê û yasayên vê rejîmê bikin, û derfeta hewce bo beşdarîkirina hemû pêkhateyên welat di biryar û birêvebirina welat de pêk bînin, û pêdagiriyê li ser maf û xwestekên xwe bikin.

Herweha bi parastin û bihêzkirina aştiyê û pêkvejiyana di navbera tewahiya pêkhateyên parêzgeha Urmiyê, pîlanên rejîmê bikne xevna ehrîmenî ya rejîmê.

11 heyvên pir ji serwerî û hêviyên henokeyî

Ebdullah Hicab

Di roja 2'ê Rêbendanê (li gor rojjimêra Koçî ya Tavî) û 22'ê Çile (li gor rojjimêra Zayînî) 68 sal bi ser roja pir li serwerî ya damezirandina Komara Kurdistanê re derbas dibin. Komar yek ji şanaziyên herî bi nirxe dîroka hevdem ya Kurdistanê ye ku hemû partî û rêkxistinên siyasî ên Kurd û gelê Kurdistanê, bi yekdengî jê xwedî derdikevin.

Ji ber bilindiya ciyê Komarê di dilê gelê Kurd de, bi munasibeta avabûna Komara Kurdistanê li sala 1946 Z. (1324 K.T.) her sal di roja 2'ê Rêbendanê de li hemû deverên Kurdistanê li gor delîve û derfetan şahî têne li dar xistin.

Komar, di gel ku bi tenê 11 heyvan jiya (22.01.1946 – 12.12.1946) û derfet û îmkanên pir sinûrdar hebûn, lê şopa xwe li ser dîroka Kurdistanê danî û hin destkevtên dîrokî tomar kirin ku wê heta heta ji bo gelê Kurd û dîroka Kurdistanê weke tîrêjên tavê biçiriskin.

Ji ber wê ye ku niha piştî 68 salan hê destekt û bîranînên Komarê ji bo gelê Kurd û têkoşîna azadiyê çavkaniya hêviyek mezin in, û hêviya pêşerojek geş û azad ji bo Kurdistanê roj bi roj xurttir dikin. Mixabin arşîva Komarê ji belgenameyan re bigre heya peymanname, daxuyanî, agahdariyên li ser sîstemê, danûstandinên Komarê bi cîran û bi dewletan re û ...hwd, ji aliyê dewleta Îranê ve hatine zewt kirin û ne li ber destê lêkoleran in. Lewma di gel ku ji dema damezirandin û pişt re jî, tevçûna Komarê re, hê jiyê mirovekê derbas nebûye, lê gelek aliyên veşartiye wan 11 heyvên jiyana Komarê hene ku bê belge nayên ronî kirin.

Lê her ya ku heya niha ketiye ber destan û xwe dispêre agahiyên devkî an hin belgenameyên girêdayî bi rewşa ewlekarî û eniyên şer ve, an kopiyên hin govar, rojname û belavokên dema Komarê nîşan didin ku Komar mînakek cuda ji deselatdariya siyasî ya serdema xwe bû. Ji ber wê yekê ye ku bandora Komarê li ser dîrok û nasnameya gelê Kurd û li ser xebata neteweyî ya piştî hilweşîna Komarê bi wî awayî giring ma ye.

Di herêmekê de ku wê demê xwendingehên bilind tune bûn, pîşesazî di asta herî destpêkê de bû, jiyana bajêr hê pêş neketibû, ezmûna birêveberiyê qet tune bû, sîstemek siyasî nehatibû avakirin û sîstema civakî hê li gor pîvan û pergala pêşmodernîzmê û pêka edet û teqalîdên eşîrî û olî kar dikir, ji nişka ve hizra damezirandina komarekê derket.

Partiya Demokrat a Kurdistanê ku bi xwe hêşta negîhabû yek saliya xwe, carê çi ezmûna birêveberî tune bû û nedikarî di warê siyasî û rêkxistinî de li ser piyên xwe raweste, kete bin barê girane damezirandina dewletê.

Lê di gel hemû wan kêmasiyan jî komarê karî ji dezgehên birêveberiyê re bigre heya sîstema perwerde, weşan, parastin, asayîşa neteweyî, tevlîkirina civakî, parastina mafê hindikayiyan, bazirganî û dadweriyê gelek sazî û dezgehên netweyî damezirîne. Di heman demê de Komar bû navenda lihevhatina gelê Kurd ji hemû deverên Kurdistanê. Bi awayekê ku sinûrdarbûna herêmên li jêr desthelata Komarê nebû asteng ku Kurdên deverên li derveyî wê birêveberiyê derbasî Mihabadê bibin û tev li kar û erkên nişîmaniye Komara Kurdistanê bin.

Niha piştî 68 salan, di demekê de ku beşek ji axa Başûrê Kurdistanê ji aliyê birêveberiyek xwemalî ve tê birêvebirin, li Rojava delîveyek nû ji bo gelê Kurd dikare vebe û xebata neteweyî li hemû beşên Kuridstanê gihaye asta xwe ya herî bilind, giringiya sazî û dezgehên neteweyî ku di serdema Komarê de hatibûn ava kirin pitir xwe nîşan dide. Lewma di salvegera Komara Kurdistanê de, ji şahiyên damezirandina Komarê pitir, pirsa jê fêrbûn ji ezmûnên Komarê, bi destkevt û kêmasiyên xwe ve pêwîste bibe mijara herî giring.

Di demekê de ku Rojhilata Navîn xwe ji bo guhertinên mezin amade dike û hemû aliyên siyasî ên Kurd basî rola gelê Kurd di avakirina Rojhilata Navîn ya nû de dikin, pêwîst e mîrateya Komara Kurdistanê bibe rênîşanderê xebata neteweyî ya qonaxa îro.

Di serî de pirsa yekîtiya neteweyî, hevdengiya hêzên siyasî ên Kurd û stratêjiyeke hevbeş ya neteweyî pêwîste bigehe encamê.

Avakirina saziyek hevbeşe neteweyî, êdî nav jê Kongireya Neteweyî dibe, Konferans dibe an her navê ku civînek hevbeş, wê jêhatî bibîne, bersiva herî hêjayî xebata neteweyî ya îro ji bo bîranîna Komara Kurdistanê ye.

Mecîd Heqî çalakvanê siyasî

"Cîbicî bûna vê pîlanê hem bi zirara Kurdan e, û hem jî bi zirara Azeriyan. Jiber ku eva dibe sedema kirîza nasnameyî û kûrtirbûna seha dijheviya di navbera wan du netewên serekî ên herêmê, û bi hêz bûna sinaryoyên wek Nagorn û Qerebax û Balkanîze bûna herêma me".

Eva çend sal in ku Komara Îslamî ya Îranê di nava hewildanan de ye ku parêzgeha Urmiyê (Azerbaycana Rojava) bi ser çend beşan de parve bike, û her carê bi hêcetên cur bi cur, û vê carê jî, ji zimanê Osman Ehmedî nûnerê bajarê Mehabadê, di Meclîsa Şêvra Îslamî ya vî welatî de, pêşniyara dirustkirina parêzgeheke nû bi navê Mokiryan, yan kurdistana bakûr xiste ber bas. Vê pêşniyarê helwest û dijkiryarên curbicur li pey xwe anîn, di vê derheqê de me hevpeyvînek digel birêz Mecîd Heqî çalakvanê siyasî pêk aniye ku deqa vê hevpeyvînê bi vî awayî ye:

H: Agirî

1- Gelo hûn vê pêşniyarê çawan dinirxînin, gelo armanc xizmetkirina bi xelkê welat e, yan armanceke siyasî li piştî pêşniyareke bi vî rengî heye?

Bersiv: Li welatên demokratîk de dabeşkirina herêm an pêk anîna herêmên nû bi mebesta zêdekirina demokrasiya xwecîyî û berfireh kirina pêwendiya deselat û xelkê û her wisa berz kirina asta xizmetguzarî û xwe birêve birina welatiyane. Lê li welatên dîktator lêdayî wek Îranê, hukûmetên nawendî dema xwastine herêman dabeş bikin, berî her tiştekê armancek siyasî ji bo parastina deselata xwe li rêya kom kirina hêzên serkutker û kontrola zêdeye xelkê bi kar anîne. Baskirina ji wê mijarê ji aliyê nûnerê Meclîsa Îslamî ya Komara Îslamî rêzdar Osman Ehmedî bi hizra min dizivire ser ev asîmilasyon û zulma sêstematîk ku li herêma Urmiye (Azerbaycana Rojava) li aliyê Azeriyên şîe li ser Kurdan tê şopandin û em dikaribin wê yekê bi hawara kesekê bişubhînin ku karek ji bilî hawar kirinê ji dest nayê.

Lê xuya ye hem li serdema deselatdariya malbata Pehlewî û hem jî li hukimdariya Komara Îslamiye Îranê, hizra dabeşkirina herêma Urmiyê ji bo kontrol kirin an ji nav birina seha yekgirtiye neteweyî ya Kurd û biçûkkirina herêma Kurdistanê beşek li ecêndaya siyasî û leşkeriya wana bûye.

Eva ku çima heya niha ew pilane nehatiye cibicî kirin, tirsa komara Îslamî li geşekirina nasiyonalîzma Azerî bûye ku dikaribe wê deme bi rehetî li Azerbaycan û Tirkiyê we bê piştgirîkirin.

Di wê serdemê de jî ev mijare berî her tiştî bi armanca dijhev rawestana Kurd û Azerbaycaniyan hatiye rojeva siyasiye herêmê. Çunkî dijhev bûna wan netewane ku potansiyêla xwe sazmandan û xebat ji bo bidestanîna mafê netewî di nava wan de bilind e, dikare teoriya hewcehiya serkut û kontrola nawendiya netewên Iranê li aliyê dewletek bi deselat û serkutkar li nawendê de bihêztir bike.

2-Gelo çima pêkanîn û dirustkirina parêzgehên din di Îranê de, ew qas kêşe û dijkiryar li pey xwe neaniye?

Bersiv: Herêma Urmiye, herêmek fire çandî, olî û li warê jeopolîtik de herêmek hesas e. Du netewên Azerî û Kurd, xwediyê sehek bilinde netewî, potansiyel û hêzek mezin in ji bo pêşve birina armancên xwe yên netewî û bidestanîna mafên netewiye xwe. Em Kurd di wê baweriyê da ne ku herêma Urmiyê herêmek Kurdistanî ye û ji bo wê jî hem belgeyên dîrokî û hem ji belgeyên etnîkî û helkewta cuxrafi me hene. Li hember da Azerbaycanî jî bi hegera navê wê û deselata wan li bajarê Urmiyê û hin bajarên din de îdiaya wê dikin ku ew herême Azerbaycane û Kurd têde an mêvanin. Beşek li wan dijkiryaran li aliyê nasyonalîstên berçavteng ên Azerbaycaniyan ve hatiye gorê.

Eva ku ji aliyê Kurdan ve dijkiryar ji xwe hatiye nişandan, sebeba nîgeraniya wan ya jidestdana nasnameya Kurdistanî ya Urmiyê ye. Li nav Îranê de Komara Îslamî bi zanebûn xwastiye ew mijare bibe sebeba dijkiryaran ji bo ku Azerî û Kurd li hember hev rawestin û dijî hevbin. Bi vî awayî komara Îslamî dikare armancek mezintir li sinûrê Îranê bipêkîne.

Dijhev bûna Kurd û Azeriyan, dijhevbûna Kurd û Turkan li nav Tirkyê de jî li pey xwe tine, û dewleta Îranê dikare bi vî awayî piroseya aştiyê li Bakûra Kurdistanê paşve bêxe û huzûra nizamî ya xwe di herême de zêdetir bike.

3-Gelo bi raya we gelê Kurd û Azerî divêt di hemberî pêşniyareke bi vî rengî de çi helwestekê bigrin?

Bersiv: Herêma Urmiyê herêmek çend çand û ol û ayîn e. Gelê Kurd û Azerî bi sedan sal e bi hev re li vê herêmê de jiyan e. Ew herêma herêma hevbeş ya hemû ew mirovanen e, yên ku di herêmê de dijin. Hem ji bo Kurdan û hem ji bo Azeriyan, diviya hûmanîzm û mirovperwerî bingeha hevbeş û despêkî be. Axa bê mirov tu qîmeta xwe tuneye. Vekirina wê dosyeyê bi awayê ku komara Îslami xwastiye, berî her tiştekê bi armanca balkanîze kirina herêmê û dijhev ravestana gelên Kurd û Azerî bûye.

Lewma bi hizra min diviya ew du gelane, di şûna di hemberî hevdu de rawestanê de, bi alîkariya hev û bi awayekî întigire û havbeş di hizra birêvebirina hevbeşe wê herêmê de bin, û du netewên ku zulm li wan tê kirin û bin dest in, hevdu nekene bindestê hev.

Xasmayî berpirsayetiya Azeriyan div ê derheqê de, hîn pitir e, jiber ku bi hegerên olî ev xwedî deselat in û rewşenbîrên wana dikaribin gavên pozîtiv ji bo pêşerojek aştî û hevbeş bavêjin.

4-Gelo bi raya we erka li ser milên partiyên siyasî û bi taybetî PDKÎ di vê rewşa hestiyar de çi ye?

Bersiv: Partiyên siyasî diviya rola rêberî û avedankirina pira hevbendî û yeketiya netewî li seranserî Kurdistanê bigêrin. Diviya kûrahiya stratêjîye siyasî li wê mijarêde hin berfirehtir û dûrtir be. Xasmayî PDKÎ bi hegera dîroka xwe û xwedî şanaziya damezrandina Komara Kurdistanê li wê herêmede dikaribe bibe pirek mezine siyasî, û rêberiya pêvajoya hevjîniya siyasî û civakiya Kurd û Azeriyan bike.

Diviya ew mijare ji dîtingeha berjewendiyên bilinde netewî û stratêjiya pêşeroja netewa Kurd û aştiya herêmî bê dîtin.

5- Gelo hekî ew pîlana rejîmê ser bigre, zirara herî zêde kê dibîne, Kurd yan Azerî, yan her du?

Bersiv: Cîbicî bûna vê pîlanê hem bi zirara Kurdan e, û him jî bi zirara Azeriyan. Jiber ku ewa dibe sebeba kirîza nasnameyî û kûrtirbûna seha dijheviya di navbera wan du netewên serekî ên herêmê, û bi hêz bûna sinaryoyên wek Nagorn û Qerebax û Balkanîze bûna herêma me.

H: Rehîm Gerguli

Nosret Ehmedzade kurê Zabit sala 1346'an (1967), li gundê Axçeqelê ya ser bi bajarê Selmasê hatiye dinê.
Birêz Nosret jî weke piraniya zarokên serdemê xwe, mixabin bi sedema destengî û hejariyê, û nebûna îmkanatên hewce, nikare here xwendingehê û ji xwendinê bêpar dibe, lê di "Xwendingeha Şoreşê" de dikare heya pola sêhemîn pileyên xwendingehê bibire.

Nusret Ehmedzade derheq nasyariya xwe li ser PDK Îranê weha dibêje: "Temenê min 18 salî bû, û ez mijûlî karê cotkarî û ajeldariyê bûm, seba vê ku baregehên PDK Îranê di gundê me de hebûn, min pir ji pêşmergan hez dikir, û bi berdewamî min seredana wan dikir, eva bûye sedem ku ez PDK Îranê û herweha berpirsyarên vê partiyê li gundê me, wate berpirsê baregehê Xorşîd Pûladî û berpirsê beşa Teşkîlatê Elî Kaşifpûr, nas bikim".

Nusret Ehmedzade tevlîbûna xwe bi PDK Îranê re weha tîne ziman: "Sala 1363'an (1984), ez bi awayekî fermî tevlî PDK Îranê bûm, wî çaxî baregehên PDKÎ li gundê "Koran"ê bûn, û fermandeyê hêzê Cehangîr Îsmaîlzade bû, piştî ku min xwe bi baregehê nasand, ez şandim dewreyeke çend rojî û paşan bi awayekî fermî çek dane min, û ez bûme pêşmerge".

Nusret Ehmedzade di bersiva pirsyara Agirî de ku gelo di heyamê pêşmergatiya xwe de çend caran hatî birîndarkirin, weha axivî: "Ez çar caran di dema şer û pevçûnên tevî hêzên Komara Îslamî de hatime birîndarkirin, cara yekemîn sala 1363(1984)'an li gundê Berdêziyê li herêma Somayê ya ser bi Urmiyê, ez hatime birîndarkirin, û bi sedema kûrbûna birînan heyamê 25 rojan li nexweşxaneyeke bajarê Wanê de hatime dermankirin, cara dûyemîn sala 1368(1989)'an li çiyayê Mencel li pişta Naziyê (Nazlûyê) di pevçûnekê de hatim birîndarkirin, û mixabin pêşmergeyekî me, bi navê Hacî Xeregoşî şehîd bû, cara sêyemîn sala 1372(1993)'an li gundê Alosan a ser bi sînorê navbera Îran û Turkiyê de, bi bûyera mînê ez birîndar bûm û mixabin dîsan jî pêşmergeyekî PDKÎ, bi navê Se'îd Golnam şehîd bû, û cara çeremîn sala 1373 (1994)'an li pişta devera Mirgewer a ser bi bajarê Ûrmiyê bi tîkeya Xomparê hatim birîndarkirin".

Nusret Ehmedzade rojên herî xweş û nexweş ên jiyana xwe weha tîne ziman: "Roja her xweş a jiayan min ev e ku binkeya Deftera Siyasî a PDK Îranê li Gewredê bû, û RDKÎ û Nexweşxane jî li gundê Mîranê bûn, tîmeke 10 kesî ku yek ji wan ez bûm, em çûn bo kemînê. Di navbera RDKÎ û Deftera Siyasî de, demjimêr 9'ê şevê kesek di tarîtiyê de hat, min hevalên xwe haydar kirin, û me çekên xwe siwar kirin û, dema me gotê bisekine tu kî yî, û bersiva me da, berpirsê tîma kemînê Efendî got hevalno bisekinin, eva Dr. Se'îd e, wî çaxî me Dr. Se'îd nas nedikir, piştre me zanî ku cihgirê sekreterê giştî yê PDK Îranê ye. Me ji Dr. Se'îd pirsyar kir ku gelo di vê şeva tarî de, tu li vir çi dikî? Wî got: "Antêna radyoyê ketiye, û ez hatime cardin antênê rast bikim".

Ew roj rojek pir xweş bû, jiber ku hem bo cara yekemîn min Dr. Se'îd dît, û hem jî min zanî ku çiqas mirovekî sade ye.

Herweha roja herî nexweş a jiyana min ev e ku hêza Kêleşîn û hêza Agirî li menteqê, û li çiyayê Sipîrêzê bûn, û me RDK Îranê guhdarî dikir, ku RDKÎ ragehand ku Dr. Qasimloyê rêber birîndar ketiye.

Piştre Seyîd Resûl ku fermanderê hêzê bû ragehand ku Dr.Qasimlo şehîd ketiye, ew roj birastî nexweş bû, şiyana rê çûnê di her du hêzan de nema, ku pitir ji 260 kesî dibûn. Herweha bona şehîdketina Dr. Se'îd jî em pir aciz bûn, û di hember de me emeliyateke pir mezin encam da, bê evê ku em heta birîndarekê jî bidin".

Nusret Ehmedzade derheq jiyana xwe ya hevpar dibêje: "Sala 1374 (1995)'an, min û Noxser Ehmedî ku heyamekê pêşmerge bû, li binkeya partiya me ya di Cêjnîkanê de, me hevdu nas kir, û piştî midehekê me jiyana hevpar pêk anî, û berhema jiyana me jî kurek û sê keç in".

Nusret rû li xelkê Kurdistanê dike û bi daxwaz û hêviyekê dawiyê bi gotinên xwe tîne: "Daxwazê ji xelkê Kurdistanê dikim ku hertim li pişta PDK Îranê bin, û destan ji dam û dezgehên ewlehî û leşkerî ên rejîmê bikêşin, da ku em ber bi wê rojê ve biçin ku hêviya min a çend salan e, ew jî roja rizgariya Kurdistanê ye da ku em bikarin xizmeta wan kesan bikin ku hertim pişt û penaya pêşmerge bûne".

Me ji Dr. Se'îd pirsyar kir ku gelo di vê şeva tarî de, tu li vir çi dikî? Wî got: "Antêna radyoyê ketiye, û ez hatime cardin antênê rast bikim". Ew roj rojek pir xweş bû, jiber ku hem bo cara yekemîn min Dr. Se'îd dît, û hem jî min zanî ku çiqas mirovekî sade ye.

Ajansa Kurdpa: Destbiserkirin û mehkûmkirina bi zîndanê, kuştin û birîndarbûna kolberan û hemwelatiyên medenî ên Kurd bi sedema teqîna mayînan di herêmên Kurdakincî ên Îranê de, naweroka vê rapora şîkarî - serjimêriya sala 2013'an pêk tîne, ku ji aliyê Ajansa nûçegihaniya Kurdpa ve bilav dibe.

Xişteya 1:
Cureyên binpêkariyên mafê mirov di herêmên Kurdakincî ên Îranê de, dixe berçav (2013).
Vê xişteyê 29 çalakên rojnamenûsên Kurd bi xwe ve giritye, ku 17 kes ji wan hatine destbiserkirin, û 12 kes jî bi zîndanê hatine mehkûmkirin. Herwisa 22 kes jî xwendekar bûne ku ji wan 18 kes destbiser û çar kes jî hukmê ghirtinê bi ser wan de hatiye birrîn. Herwisa 6 kes ji wan vêblagnûs û helbestvan û nivîskar bûne, ku 4 kes ji wan destbiser û du kes jî bi zînadnê mehkûm bûne.

Li gorî vê xişteyê 132 kolber, 80'ê peyrewên ola Yarî, 50 destfiroş, 30 hemwelatiyên medenî bi guman hilgirtina alavên qaçax, 15 hemwelatiyên medenî, ku nerizayetî li hemberî danîna binkeyeke besîc derbîrîne, û 16 hemwelatî bi sedema rêgiriya li zewtkirina pez û heywanên xwe (sewalên xwe), ji aliyê hêzên leşkerî ve hatine girtin.

Xişteya 2:
Çawniay kuştin û birîndarbûna kolberan û hemwelatiyên medenî di herêmên Kurdakincî de dixe rû (2013).
Kolberê Kurd bi kesekî tê gotin ku bi sedema ferq û cudahiya aborî û paremanê, li herêmên Kurdakincî û bêkariya bê qas, rû li kolberiyê kiriye, û "cigare, ça, û alavên nav mal" li ser milên xwe li sînorên navbera Îran û Îraqê de tîne û dibe.

Piraniya yên ku mijûlî kolberiyê ne, temenê wan di navbera 13 heya 60 saliyê de ye, û ew barên ku hildigrin, ji kêşa laşê wan zêdetir e, gellek caran kêşa wê ji 75 heya 80 kîloyî zêdetir e.
Di heyama sala borî a Zayînî de, li ser yek 75 kolberên Kurd li encama gelaleya daxistina sînoran, bûne armana teqekirina rasterast ya hêzên rejîma Îranê, û bi vê sedemê ve hatine kuştin yan birînadar bûne.

Li gorî têdîtina sê, ya benda deh, ji madeya sê ya bikaranîna çekan, hêzên rejîmê tenê vê demê dikarin çekê bi kar bînin, ku çi riyeke ji bilî bikaranîna çekê di hemberî wan de tunebin, yan eva ku dibe: (A- gulleyên hewayî, B- ji şûtikê xwartir, C- li seveyî şûtikê) ber çav bigrin. Herwisa li gorî maddeya heft ya vê yasayê wezîfedarên rejîmê hindî ku bikarin lingên êrîşkar yan ew kesê ku teqê lê dikin bipêkin, û dibe agehdarê vê yekî jî bibin ku ew teqekirin nabe bibe sedema can jidestdana wan.

Li ser sînoran hêzên rejîmê, ne tenê wan maddeyên yasayî berçav nagrin, belkû heyamekî berî niha Ehmed Girawend, cihgirê fermanderê hêzên nizamî ên hikûmetaÎslamiya Îranê, bi nûçegihaniya Mêhr ragehandibû: "Ew kolberên ku bi awayên ne yasayî alavan ji sînoran ve bînin û bibin, ji aliyê hêzên leşkerî ve, wê teqe li wan bê kirin".
Herwisa li gorî benda A, ya madeya 2 ya yasaya karê qaçax, "Alavên ku nirxa wan ji yek milyonî kêmtir be, çi cezayeke wê nîne, lewra dibe tenê alavên wan dest bi ser de bê girtin".

Herwisa hemwelatiyên medenî li encama teqeya hêzên rejîmê, tenê bi guman hilgirtina alavên qaçax hatine kuştin û birîndarkirin. Piraniya wan hemwelatiyan di riyên navbera bajaran de ji aliyê hêzên leşkerî ên Îranê ve teqe li wna hatiye kirin.

Xişteya 3:
Tawana kesên destbiserkirî û herwisa ew kesên ku hukmê girtinê bi ser wan de hatiye birîn, dixe rû (2013).

û binpêkariya mafê hemwelatiyên Kurd ji aliyê hikûmeta Îslamiya Îranê ve ye.

حاڵەتەکانی پێشێلکاریی مافی مرۆڤ	ژمارە		
دەستبەسەر کراوان			۴۹۷
مەحکووم کراو بە زیندان			۲۰۴
مەحکووم کراو بەسێدارە	سیاسی	۳	۱۴
	مەزهەبی	۱۱	
کوژران و برینداربوونی کۆڵبەران	کوژراو	۳۷	۹۳
	بریندار	۵۶	
کوژران و برینداربوونی هاووڵاتیانی مەدەنی	کوژراو	۴۱	۹۷
	بریندار	۵۶	
کوژران و برینداربوون بەهۆی تەقینەوەی مین	کوژراو	۱۷	۴۴
	بریندار	۲۹	
کۆی گشتی			۱۱۵۱

چۆنیەتیی کوژران و برینداربوونی کۆڵبەران و هاووڵاتیانی مەدەنی	ژمارە
بەهۆی تەقەی ڕاستەوخۆی هێزە نیزامییەکان	۱۵۳
کوژران و برینداربوونی کۆڵبەران بەهۆی تەقینەوەی مین	۸
کوژران وبرینداری کۆڵبەران بەهۆی هەرەسی بەفر	۷
کەوتنە نێو کەناڵی سەر سنوور	۱
ڕاوەستانی دڵ لە کاتی کۆڵبەری کردندا	۲
کوژران و برینداربوونی هاووڵاتیانی مەدەنی بەهۆی تەقە و ڕاوەدوونان	۱۲
سووتانی هاووڵاتییان بەهۆی ئاگرگرتنی ماشێنەکەیان لە ئەنجامی تەقەی هێزە نیزامییەکان	۱
لێدان و کوتانی هاووڵاتییان بەدەستی هێزە نیزامییەکان	۶
کۆی گشتی	۱۹۰

تاوانی دەستبەسەر کراوان و کەسانی مەحکووم کراو بەزیندان			ژمارە
چالاکیی سیاسی	دەستبەسەر کراوان	۷۸	۱۶۰
	مەحکووم کراوان	۸۲	
چالاکیی فەرهەنگی	دەستبەسەر کراوان	۲۵	۳۵
	مەحکووم کراوان	۱۰	
چالاکیی مەزهەبی	دەستبەسەر کراوان	۴	۷۵
	مەحکووم کراوان	۷۱	
چالاکیی کرێکاری	دەستبەسەر کراوان	۸	۱۶
	مەحکووم کراوان	۸	
بە تاوانی کۆڵبەری کردن	دەستبەسەر کراوان	۱۴۵	۱۴۷
	مەحکووم کراوان	۲	
چالاکی لە بواری مۆسیقا و گۆرانیبێژی	دەستبەسەر کراوان	۸	۴۷
	مەحکووم کراوان	۳۹	
بەڕێوەبردنی چالاکی بەبۆنەی ڕۆژی جیهانیی ژن			۴
دژکردەوە لەمەڕ ناخاوتنی پێشنوێژی مزگەوت			۲
ڕاگرتنی تەلەفۆنی و پەیوەندی لەگەڵ "گرووپە سیخوڕییەکان			۴
چالاکیی سیاسی و فەرهەنگیی ئەندامانی بنەماڵە			۸
پیرۆزی کردن بە "سەربازانی بێ ناو و نیشانی ئیمامی زەمان"			۲
پەڕینەوە لە سنوور بەبۆنەی فرۆشی مەڕومالات			۵۴
بەگومانی هەڵگرتنی کەلوپەلی قاچاخ			۷
نارەزایەتی دەربڕین بە سووکایەتی کردن بە ئایینی یاری			۸۸
گوێنەدان بۆ کشانەوە لە خۆ پاڵاوتن بۆ شۆرای شار			۱
نارەزایەتی دەربڕین بە ئەنجامی هەڵبژاردنەکانی شۆرای شار			۸
هەڵواسینی ئاڵای کوردستان			۱
کێشە لەگەڵ بەرپرسانی حەراسەت و زانکۆ			۱
ڕاگرتنی چەک و تەقەمەنی			۱
ڕێگری کردن لە زەوت کردنی مەڕ و ماڵات			۱۴
نارەزایەتی دەربڕین بە دانانی بنکەی بەسیج			۱۵
دوابەدوای کوژرانی چەند ئەندامی سپای پاسداران			۴۰
کوژرانی چەند ئەندامێکی سپای پاسداران لە ئەنجامی کێشە لەگەڵ هاووڵاتییان			۳۰
ناڕوون	دەستبەسەر کراوان	۱۴۷	۱۵۲
	مەحکووم کراوان	۵	
کۆی گشتی			۹۱۴

Hunermend Ganî Nar cardin bûye êxsîrê penceşêrê

Hunermendê Kurd ê akinciyê Almaniyayê Ganî Nar ku heyamê 35 salane karê hunerî dike, piştî vê ku sala bihorî bi sedema penceşêra rêviyan hatibû neştergerî jêre hatibû kirin, cardin bi sedema penceşêra cerg neştergerî jêre hate kirin.

Eva di demekê de ye ku berhema nû ya hunermend Ganî Nar çend roj berî niha hat belavkirin. Berhema nû a Ganî Nar çend sitiranên Kurdî ji xwe digire ku helbest û muzîka wan ji aliyê wî bi xwe ve hatine berhevkirin û tenê helbesta yek ji wan sitranan, helbesta Babatahirê Hemedanî ye.

Hunermend Ganî Nar herweha ragehand ku hekî berhema min a nû serkevtinê bidest bîne û herweha ez jî ji vê nexsaxiyê rizgar bibim û cardin vegerim mala xwe, pirojeyek di destê min de ye û dixwazim tê de berhemek nû ji helbestên Tesevofa kilasîkî ji helbestên Elî Herîrî, Feqiyê Teyran, Melayê Cizîrî û Ehmedê Xanî berhev bikim.

Îslam Zaxoyî bona Şehîdên Kurdistanê sirûdekê çê dike

Hunermend Îslam Zaxoyî ragehand ku bona wefadarî li hember şehîdên Kurdistanê û herweha hest bi berpirsatîkirinê li hember wan, min sirûdek ji peyv û awazên hunermend Ebdulqehar Zaxoyî tomar kiriye ku di çend rojên dahatî de wê bê belavkirin.

Îslam Zaxoyî herweha hêvî xwest ku bikare ji rêya sirûda xwe ve mezinahiya şehîdên Kurdistanê nîşan bide, û bi dilê malbatên wan be.

Ekrana fîlma "Sultanê Lîmê" hêrsa Şazadeyê Si'ûdî zêde kir

Belavbûna fîlma "Sultanê Lîmê" li Sûriyayê derheq bi jiyana Melik Ebdullezîz Yekemîn paşayê Si'ûdiyayê, dijkiryara tund a şazade Telal Bin Ebdullezîz (ku bi Îbnî Si'ûdiya jî tê naskirin) û herweha berpirsyarên wî welatî bi dû xwe re anî.

Fîlma "Sultana Lim" ku ji aliyê derhênerê Sûrî Necdet Enzûr ve hatiye berhemanîn, û di çend rojên bihorî de li Dîmeşqê çû ser ekranê, li gorî rapora kenala Pirês TV kesatiyek rewişt xirab, û têniyê rêjandina xwînê, û hewesbaz li Melik Ebdullezîz nîşan dide ku di bin destê karbidestên welatê Berîtaniyayê de ye.

Eva di demekê de ye ku şazade Telal Bin Ebdulezîz ragehandiye ku ji rêya dostekî xwe ve, ku hevdem dostê Beşar Esed e jî, daxwaz ji Beşar Esed kiriye ku rê ji belavbûna vê fîlmê bigire, lê hewlên navbirî bê encam mane û fîlm hatiye belavkirin.

Navbirî herweha ragehandiye ku encama fîlmek weha wê kirsdanka berhemên ne serkevtî be.

Gotinên Navdaran

A: Firat Ceweri

Yên li jêr ji ketinê natirsin.
"Bunyan"

Agir zêr, û xizanî jî mirovên mêrxas diceribîne.
"Seneca"

Yên herî xizan, peyayên dîrokê yên herî mezin in.
"Emerson"

Kal û pîr ji her tiştî bawer dikin, navsal ji her tiştî bi şik in, ciwan jî bi her tiştî dizanin.
"Oscar Wilde"

Berî ez kal bibim, min jiyaneke baş dixwest, piştî ez kal bûm jî ez mirineke baş dixwazim.
"Seneca"

Şaşî di kulika mişkan de jî derbas dibe, lê rastî di deriyan de hilnayê.
"H.W.Saw"

Hevnasîn û silavdayîn

Berfîn: Tu çawa yî Azad?
Azad: Ez baş im, gelek spas. Tu çawa yî?
Berfîn: Ez jî baş im, gelek spas.

Hevnasîn û silavdayîn

Berfîn: Tu çawa yî Azad?

Azad: Ez baş im, gelek spas. Tu çawa yî?

Berfîn: Ez jî baş im, gelek spas.

Tiştonek

A: Mahir Berwarî

1) Helvandira, helwandira, dihavêt lotik û qendira, şaxêt bizina, guhêt kera.

2) Mûtê bê pûte, dixot û narrîte.

3) Êk dihat ji deştê, milekê sitirî ya li piştê, min gut mam dê çi key? Gut dê çime Beheştê.
Feqîrek têtu ji deştê, piştiyekê sitiriya li piştê.
Kalo tê ji deştê, barê stiriyan li piştê.

4) Giyay dixot ne kar e, ser mişk e qon mar e, ne mişk e ne mar e.
Tiştek heye tiştanok, li ber kevir xiştanok.
Ser textik e, bin textik e, giya dixwe ne karik e.
Tiştek heye ser text e, bin text e, di nîvê de pîrek e bêbexte.

*** Têdîtin: Amadekar destkariya devoka metelokan nekiriye.**

xwendevanên hêja!

Hûn dikarin bersiva van tiştonekan (metelokan) bi riya E-maila Agiri2003@gmail.com ji me re bişînin.

AGIRÎ

Navnîşana derveyî welat: AFKB.P. 102- 75623 ParisCEDEX 13 –FRANCE E - Mail: Agiri2003@gmail.com Tel: (+)9647503640792

Çend wêneyên taybet bi Komara Kurdistanê

کوردستان

سەربەخویی و استقلالی کورد

Qazi Mohammad shares a watermelon with Archie.